

**УКРАЇНСЬКА
ФУНДАМЕНТАЛЬНА
НАУКА
І ЄВРОПЕЙСЬКІ
ЦІННОСТІ**

**Олександр Габович
Володимир Кузнецов
Надія Семенова**

УДК 001(477)
ББК 72(4Укр)

Габович О., Кузнцов В., Семенова Н.
Відповідальний редактор *Кузнцов В.*

Г12 Українська фундаментальна наука і європейські цінності. – Вydання 2-ге, доповнене. – К.: Вид. дiм «Києво-Могилянська академія», 2016. – 284 с.

ISBN 978-966-518-698-4

Чи є сьогоднішня організація української академічної науки найкращою з можливих? Чи сприяє вона відродженню українського суспільства? Чи на часі проведення всебічного аналізу стану української науки із застосуванням загальноприйнятих у світовій науці критеріїв? Яке місце в системі організації науки мають посідати європейські цінності? Автори пропонують відповіді на ці запитання, усвідомлюючи при цьому, що вони не є остаточними. Монографія презентує важливу інсайдерську інформацію про стан речей, даючи можливість читачеві зробити свої висновки і включитися в обговорення цієї вкрай актуальної теми. Зокрема, в книзі розглянуто певні концептуальні аспекти дослідження науки: ціннісний, термінологічний, філософсько-правовий, когнітивний і наукометричний. Автори вважають, що підтримувана державою так звана наукова еліта України не має права претендувати на цей високий статус. Думка авторів: для збереження та розвитку української науки потрібні об'єктивне бачення ситуації, політична воля і продумані активні дії як влади, так і самих науковців.

Книга розрахована на науковців, державних службовців і всіх, хто цікавиться наукою та освітою як державними інституціями.

Рецензенти:

Олексій Верхратський, д-р мед. наук, member of Academia Europaea, Real Academia Nacional de Farmacia (Spain); German National Academy of Sciences Leopoldina

Тетяна Гардашук, д-р філос. наук

Юрій Джулай, канд. філос. наук

Валерій Зажигалов, д-р хiм. наук, проф., чл.-кор. НАН України

Василь Мірошніченко, канд. юрид. наук, адвокат

Сергій Одулов, д-р фіз.-мат. наук, проф., чл.-кор. НАН України, дійсний член (Fellow) Оптичного Товариства Америки

Norwegian Embassy

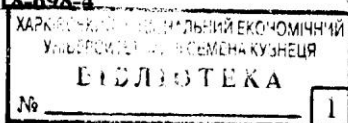
*Вydання здійснене за підтримки
Посольства Норвегії в Україні
та посередництва Молодіжного центру з проблем
трансформації соціальної сфери «Соціум XXI»*

© Габович О., Кузнцов В.,
Семенова Н., 2016

© Видавничий дiм «Києво-
Могилянська академія», 2016

ISBN 978-966-518-698-4

484495

ЗМІСТ

FOREWORD

by J. E. Fredriksen Ambassador of
the Kingdom of Norway to Ukraine 7

СЛОВО ДО ЧИТАЧА 8

ВСТУП

Формулювання проблеми 11

Глибинні та поверхневі структури
в контексті цінностей науки 22

РОЗДІЛ I

ЕКСПЛІКАЦІЇ

Академія і «академії» 26

«Західне» і пострадянське розуміння
терміна «академія» 31

«Академія» і «академіки» 33

Типи членства в НАНУ 35

Потенціал української науки і проблеми
його реалізації 39

РОЗДІЛ II

ФІЛОСОФСЬКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ ОРГАНІЗАЦІЇ АКАДЕМІЧНОЇ НАУКИ

Конституція України як першоджерело
європейських та вітчизняних правових цінностей 46

Чи була дореформена РАН ідеальною? 49

Історичний ракурс питання щодо створення
державних академій 53

Сучасне врегулювання правовідносин
у науковій сфері: роль і статус академій 59

До якого саме розряду юридичних осіб
належать академії? 63

Що вище – верховенство самоврядності чи
верховенство права? 71

Статут НАНУ як скарбниця «цінностей» радянського права.....	75
Правові висновки.....	90

РОЗДІЛ III

ЕЛІТИ І ЦІННОСТІ

Поняття еліти	98
Фундаментальна наука як механізм продукування нового знання	103
Нове знання як доконечна передумова входження до наукової еліти	112
Авторитет ученого і його присутність у публічному просторі	114
Імперативні вимоги до рівня наукових досліджень пересічних та персональних членів державних академій.....	120
Довічна стипендія як чинник демотивації науковця	122

РОЗДІЛ IV

ЄВРОПЕЙСЬКЕ НАУКОМЕТРИЧНЕ БАЧЕННЯ НАУКИ ТА НАУКОВОЇ ЕЛІТИ УКРАЇНИ

Національні та міжнародні оцінки наукових досягнень	128
Хто є хто згідно зі Scopus	135
Google Scholar versus Web of Science та Nature Index 2014.....	139
Підсумки.....	144

РОЗДІЛ V

ДЕЯКІ ОПРИЛЮДНЕНІ ТА НЕОПРИЛЮДНЕНІ МАТЕРІАЛИ ПРО НАУКУ

<i>К. Твардовський</i> . Про гідність університету	148
Симптоми тяжкої хвороби, або Що являє собою вітчизняна наука?	152
Лист Президентові України Віктору Ющенку	160

Пропозиції до проекту «Концепції розвитку наукової сфери України»	161
<i>О. Габович.</i> Нотатки стороннього.....	168
Відкритий лист «Перший крок до подолання корупції в науці та освіті»	173
Інформація про засідання Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти 28.03.2014 р.	178
Прес-реліз НАН України.....	178
Прес-реліз Верховної Ради України.....	181
Деякі виступи	
В. Кузнецов.....	183
І. Єгорченко	185
Лист Прем'єр-міністрові України Арсенію Яценюку 21.06.2014 р.	194
Лист Міністерства освіти і науки України	197
Лист до першого заступника Міністра освіти і науки України І. Совсун	198
<i>В. Аджієв.</i> Дисертації та репутації: випадок Альбіону	202

РОЗДІЛ VI

ДОПОВНЕННЯ ДО ДРУГОГО ВИДАННЯ

Від авторів	206
<i>В. Локтєв.</i> Вітальне слово.....	207
<i>Л. Суржик.</i> Закон чи пастка для науки?.....	228
<i>О. Скрипник.</i> Українська наука: фінансувати чи не фінансувати? «Експертам» присвячується.....	233
<i>М. Іоргов.</i> Міркування щодо положень про Національну раду з питань розвитку науки і технологій	237
<i>С. Грабовський.</i> Розстріл науки. Урядова зондеркоманда та її асистенти	240
<i>Н. Шульга.</i> Реформа наукової сфери України. Досвід десятиліття.....	245
<i>В. Кириченко.</i> Радикальний погляд на стан науки в Україні, або Чиї вуха стирчать за небажанням змін.....	260

Які цінності важливі для вченого?	
Університет штату Мічиган.....	267
<i>Р. Пеннок</i> . Плекання культури етичної цілісності науки: правовий та ціннісний підходи	269
ПІСЛЯМОВА	275
РЕЗЮМЕ	278
CONTENTS	280